

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ
သယံဇာတနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်
ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန

အပတ်စဉ်ဆောင်းပါး အမှတ် (၁၂)

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျှော့ချခြင်းနှင့်
လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ခြင်း

အပတ်စဉ်ဆောင်းပါး အမှတ် (၁၂)

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ချခြင်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်ခြင်း

ယနေ့အချိန်ကာလများတွင် ကမ္ဘာ့လူဦးရေ တိုးတက်များပြားလာပြီး ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာ သည်နှင့်အမျှ ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာပြဿနာများကိုလည်း ရင်ဆိုင် ကြုံတွေ့လာကြရပါသည်။ ပတ်ဝန်း ကျင် ဆိုင်ရာပြဿနာများထဲတွင် ကမ္ဘာကြီးပူနွေး လာခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းတို့ လည်း ပါဝင်ပါ သည်။ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာ ပြီး ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ကမ္ဘာ ပေါ်ရှိ နိုင်ငံတိုင်း နှစ်စဉ်ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု ဒဏ်ကို အနည်းနှင့်အများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေ ရပါသည်။ ကမ္ဘာ့လေထုထဲရှိ မှန်လုံအိမ်အာနိ သင်ဓာတ်ငွေ့များ (Greenhouse Gases) သည် နေမှအပူကို နေ့အချိန်တွင် စုပ်ယူပြီး ညအချိန် တွင် ကမ္ဘာကြီးသို့ ပြန်လည်ထုတ်လွှတ်ပေး

ခြင်းအားဖြင့် ကမ္ဘာကြီးကို အပူအအေးမျှတ စေပါသည်။ မှန်လုံအိမ် အာနိသင်ဓာတ်ငွေ့ များတွင် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်၊ ရေငွေ့၊ မီ သိန်း၊ နိုက်ထရပ်အောက်ဆိုဒ်၊ ကလိုရို ဖလူရို ကာဗွန်(CFC)၊ အိုဇုန်း စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။ လူတို့၏ ပယောဂကြောင့် အဆိုပါဓာတ်ငွေ့ များ လေထုထဲတွင် လိုအပ်သည်ထက် ပိုမို များပြားလာပြီး ကမ္ဘာကြီးမှာလည်း ပိုမို ထက်ပိုမိုပူနွေးလာရကာ ရာသီဥတုဖြစ်စဉ် များမှာလည်း အပြောင်းအလဲများဖြစ်ပေါ်လာ ခြင်းကြောင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲ ဖောက် ပြန်မှုများ ဖြစ်ပွားလာရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အမျှ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးများအနေဖြင့် သဘာ

ဝဘေး အန္တရာယ်များကိုလည်း ရင်ဆိုင် ကြုံတွေ့လာကြရပါသည်။ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင် သည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ် များမှာ ရေကြီး ခြင်း၊ မိုးများခြင်း၊ ပူပြင်းခြောက်သွေ့ခြင်း၊ မြေပြိုခြင်း၊ သီးနှံအထွက်တိုးနှုန်း လျော့ကျ လာခြင်း၊ ရေတိုက်စားခြင်း၊ ရေလွှမ်းမိုးခြင်း၊ မိုးသီးကျခြင်း၊ မိုးကြိုးပစ်ခြင်း၊ လေမုန်တိုင်း များ တိုက်ခတ်ခြင်း၊ လေဆင်နှာမောင်းများ တိုက်ခတ်ခြင်း၊ လှိုင်းကြီးခြင်း၊ ပင်လယ် ဒီရေဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ ဆားငန်ရေတိုးလာခြင်း၊ အပူလှိုင်းကျခြင်း၊ အအေးလွန်ကဲခြင်း၊ ဆီးနှင်းမုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ခြင်း၊ ရေခဲတောင် အရည်ပျော်ခြင်း၊ တောမီးလောင်ခြင်းနှင့် အင်းဆက်များပေါက်ဖွားခြင်း စသည်တို့ဖြစ် ပါသည်။ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာပြီး အပူချိန် မြင့်တက်လာမှုကြောင့်လည်း စိုက်ပျိုးသီးနှံ များ ပျက်စီးခြင်း၊ သစ်တောသစ်ပင်များ ပျက်စီးခြင်း၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ မျိုးသုဉ်း ပျောက်ကွယ်လာခြင်း၊ ရေရရှိမှု ခက်ခဲခြင်း နှင့် ကျန်းမာရေး အန္တရာယ်များ ကျရောက်

ခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်ပွားစေပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ များသာမက မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း လက်ရှိ ခံစားရလျက် ရှိပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် တိုက်ခတ်ခဲ့သော နာဂစ်ဆိုင် ကလုန်းမုန်တိုင်းကြောင့် လူပေါင်း ၁၄၀,၀၀၀ ကျော် အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရပြီး အိုးအိမ်တိုက်တာ များ၊ လယ်ယာမြေများ၊ စိုက်ပျိုးမြေ များစွာ ပျက်စီးခဲ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် “ဥတုရာသီ တောကိုမို့” ဆိုသည့်စကားအတိုင်း ရာသီဥတု အခြေ အနေများမှာ သစ်တောသစ်ပင်များ အပေါ်တွင် များစွာမီခိုလျက်ရှိပါသည်။ မြန် မာ့ စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်း ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် သစ်ခိုးထုတ်မှုများစွာ ဖြစ်ပွားခြင်း၊ သစ်တော သစ်ပင်များ ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်း၍ အခြား မြေ အသုံးချမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ တောမီး ရှို့ခြင်းများကြောင့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆို ဒ်ဓာတ်ငွေ့များ အများအပြားလေထုထဲသို့ ရောက်ရှိပြီး လေထုညစ်ညမ်းခြင်းနှင့် အပူချိန်

များ ပိုမိုတိုးတက်လာခြင်းတို့ ဖြစ်ပွားလျက် ရှိပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်၏ ပုံမှန်အပူဆုံး ကာလတွင် ၄၂ ဒီဂရီ စင်တီဂရိတ်အထိသာ ပူပြင်း သောမြို့တစ်မြို့တွင် ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် အပူချိန် ၄၅ ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် အထိ တိုးတက်လာပြီး ရာသီဥတု ပိုမိုပူပြင်း လာသည်ကို ကြုံတွေ့ခံစားခဲ့ကြရပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း တိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုလျော့ ချခြင်းနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ လိုက်လျောညီထွေ နေထိုင်ခြင်းများ ပါဝင် ပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအနေဖြင့် မှန်လုံအိမ်အာနိသင် ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှင့်မှုကို လျော့နည်းနိုင်သမျှ လျော့နည်းအောင် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ သစ်တောကဏ္ဍအနေဖြင့် သစ်တော ပြုန်းတီးခြင်းနှင့် သစ် တောအတန်းအစားကျ ဆင်းခြင်းကို လျော့နည်းအောင် လုပ်ဆောင် နိုင်ခြင်းဖြင့် လေထုထဲသို့ ထွက်ရှိသွား မည့်

ကာဗွန်ပမာဏကို ထိန်းချုပ်ပေးရာရောက် ပါသည်။ ကျန်ရှိနေသည့် သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ခြင်း၊ သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများကို ရေရှည်တည်တံ့စေသောနည်း ဖြင့် ထုတ်ယူခြင်း၊ တရား မဝင် သစ်တော သယံဇာတ ထုတ်ယူခြင်းများကို တားဆီး ခြင်းနှင့် ထင်းအစားထိုးလောင်စာများ သုံးစွဲ ခြင်း စသည့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုလုပ်ငန်း များကို ပြည်သူ့အခြေပြု စနစ်တကျစီမံ အုပ်ချုပ်ခြင်းဖြင့် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း နှင့် သစ်တောအတန်းအစား ကျဆင်းခြင်း များကို လျော့နည်းသွားအောင် ဆောင် ရွက် နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍရပ် အနေဖြင့် မီသိန်းဓာတ်ငွေ့အထွက်နည်းသော စပါးမျိုးများကို စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ဇီဝမြေဩဇာ သုံးခြင်းနှင့် ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိသော မျိုးစိတ်များ ရွေးချယ်စိုက်ပျိုးခြင်း တို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ စွမ်းအင် ကဏ္ဍအနေဖြင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲစွမ်းအင် အသုံးပြု၍ လျှပ်စစ်ထုတ်ခြင်း၊ လောင်စာ

များ လောင်ကျွမ်းပြီးနောက် ထွက်လာသော
ဓာတ်ငွေ့များကို သန့်စင်ပြီးမှ ထုတ်လွှတ်စေ
ခြင်း၊ အများပြည်သူသုံးယာဉ်များ အသုံးပြု
ခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ပြည်သူလူထု
အနေဖြင့် မိမိတစ်နိုင်တစ်ပိုင် ဆောင်ရွက်နိုင်
သည့် လုပ်ငန်းရပ်များဖြစ်သည့် အမှိုက်များ
ကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ခြင်း၊ 5R စနစ်ကို လိုက်နာ
ကျင့်သုံးခြင်း၊ ဆွေးမြေ့လွယ်သော အမှိုက်
များကို သဘာဝမြေဩဇာ ပြုလုပ်ခြင်း၊ စွန့်ပစ်
အမှိုက်များမှ စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ရာတွင် ကူညီ
ပေးခြင်း၊ CFC မပါသော အိမ်သုံးပစ္စည်း များ
အသုံးပြုခြင်း(ရေခဲသေတ္တာ၊ အဲကွန်း)၊ သစ်ပင်
များစိုက်ပျိုးပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြင့်
ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း
လျော့ချပေးစေပြီး ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှု
ကို တားဆီးပေးရာ ရောက်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲသည်နှင့်အညီ သဘာဝ
ဘေး အန္တရာယ်များစွာ မဖြစ်ပွားအောင်
ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကို လျော့ချရမည်ဖြစ်

ပြီး ပြောင်းလဲလာသည့် ရာသီဥတုနှင့်အညီ
လိုက်လျောညီထွေစွာ နေထိုင်ရန် လိုအပ်
ပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ
လိုက်လျောညီထွေစွာ နေထိုင်ရမည့် နည်း
လမ်းများမှာ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကို
အမြဲမပြတ်လေ့လာခြင်း၊ မိုးလေဝသ ကြိုတင်
သတိပေးချက် များကို ဂရုပြုလိုက်နာခြင်း၊
သဘာဝဘေးကြောင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း
များ ထိခိုက်မှုနည်းပါးစေရန် ရာသီဥတုဒဏ်
ခံနိုင်ရည်မြှင့်သော မျိုးစိတ်များကို ရွေးချယ်
စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ဒေသမျိုးများ စိုက်ပျိုးခြင်း၊
အန္တရာယ်ကင်း နားခိုနိုင်သော နေရာများကို
ကြိုတင်သိရှိထားခြင်း၊ ရေချိုအခက်အခဲ
များ မရှိစေရန် ရေကန်ငယ်များ၊ ဆည်အငယ်
များ တူးခြင်း၊ မိုးရေစုဆောင်းခြင်း၊ ရေနှင့်
မြေဆီလွှာထိန်းသိမ်းရန်အတွက် သဘာဝ
မြေဩဇာသုံးခြင်းနှင့် အရေးပေါ်ပစ္စည်းများ
(ရေ၊ အစားအစာ၊ ဆေးဝါး) ကြိုတင်စုဆောင်း
ထားခြင်းများ စသည် တို့ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့ခေတ်အချိန်အခါတွင် ရာသီဥတု
ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်များကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့
လာရသည်နှင့် အညီ အထက်တွင်ဖော်ပြ
ထားသော ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လျော့ချ
ခြင်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေ နေထိုင် ခြင်း
များကို မိမိကိုယ်တိုင် လိုက်နာဆောင်ရွက်
ခြင်း၊ အခြားသူများကို ပြန်လည်ဝေငှခြင်း၊
အသိပေးခြင်း တို့ဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲ
မှုကို တတ်နိုင်သမျှ တွန်းလှန်နိုင်ကြပါစေ
လို့ တိုက်တွန်းရေးသားဖော်ပြအပ် ပါသည်။